

Design af Trekanten

– skabelsen af et levende byrum

Som mange andre bygninger fra 1930'erne og frem efter lider også Klerkegården under funktionalismens positive og negative sider. De fysiske forhold og kvaliteten af lejlighederne blev kraftigt forbedret, men prisen blev en kraftig forringelse af de fælles udendørsrum. Bygningerne blev parallelle for åbne op for lyset, men det fælles gårdmiljø forsvandt og i stedet opstod der aflange åbne og forblæste rum mellem bygningerne.

Klerkegården har dog med tiden ændret karakter, og i et forsøg på at binde husene sammen, har beboerne i dag fået et beboerhus og en legeplads mellem blokkene. Den sociale kontakt beboerne imellem blev så at sige over tiden forsøgt genskabt, men de optimale udendørs forhold eksisterer stadig ikke. Eksempelvis vender ingen af opgangene ud mod hinanden hvilket reducerer chancerne for, at beboerne møder hinanden på tværs. Der eksisterer så at sige et uudnyttet potentiale for at øge den sociale kontakt beboerne imellem – også i Klerkegården.

Vi ser derfor ikke renoveringen af Trekanten som blot ”endnu et grønt område”, men derimod som et forsøg på skabe noget unikt. Vi vil ved brug af vores viden om byrumsdesign skabe en park, som danner grundlag for social interaktion på tværs af beboersammensætningen. Vi ved fra Jan Gehl, dansk arkitekt og byplanlægger, at hvis kvaliteten af fysiske miljøer forbedres, stiger andelen af valgfrie sociale aktiviteter, hvilket medfører fællesaktiviteter. Hermed vil vi med indretning af Trekanten skabe muligheder for social kontakt beboerne imellem. Desto mere tid beboerne opholder sig ude på området, desto større er chancen for de støder på hinanden. Det er i mødet mellem beboerne, at samvær og tryghed opstår. Derfor vil vi også indrette parken sådan, at de optimale forhold for social interaktion opstår.

Derfor parkens fremtidige design essentiel for os, hvis vi vil lykkes med at omdanne Trekanten til et nyt og velfungerende byrum for vores beboere. Jan Gehl beskriver en række mekanismer, der styrer byens rum og de mennesker der opholder sig i dem:

- Hvis en bæk placeres med ryggen til begivenhedernes centrum, bliver den fravalgt til fordel for en, der peger ud mod begivenhederne. Folk sætter sig, hvor de har overblik, og hvor de kan følge med i andre gøremåder og laden. Selv vejtrafik kan være interessant.
- Folk undgår så vidt som muligt at opholde sig i midten af store pladser, hvis pladsen er tom. Man opholder sig helst langs siderne. Ideen er man selv forbliver skjult, mens samtidig selv har overblik.
- Hvis der eksisterer mindre rum langs kanterne af en plads, bliver de som regel taget i brug først. En plads omgivet af skarpe facader uden brud, byder ikke til at pladsen benyttes til ophold. Det handler om skabe støttepunkter langs kanterne.
- Såfremt ingen benytter et område, bliver det kun mere affolket. Mennesker tiltrækker flere mennesker.

- En blanding af aktiviteter skaber en større berøringsflade mellem menneskerne i byrummet.
- Såfremt man åbner et område op, skaber aktiviteterne inde på området en afsmittende effekt på omliggende omgivelser. At lukke et område af skader både området og omgivelserne.
- At kunne sidde i solen er altid populært.

Vi håber at kunne skabe følgende aktiviteter i den fremtidige Trekant:

- I centrum af parken placeres en stor åben grill med borde og bænke. Den centrale placering af grillen giver beboerne fint overblik over området. Samtidigt giver den centrale placering den størst mulige afstand til de omkringliggende veje. Det giver beboerne mulighed for at spise i et halvoftentligt rum, hvor de kan ses, men ikke nødvendigvis høres. Placering skaber samtidig aktivitet i centrum af parken. Vi ønsker også at indkøbe to riste til grillen, således at kun den ene benyttes til svinekød
- Langs med kanten placeres en række åbne bordebænkesæt, så beboerne har optimale solforhold. Bænkenes placering giver bedst mulighed for at observere parken og de omliggende veje. Bænkene bryder endvidere med parkens kant, og tillader at beboerne kan sidde tilbagetrukket.
- I parken plantes grønt, som tiltrækker sommerfugle og bier. Parken kommer således til at fremstå visuelt levende og invitere beboerne på opdagelse i den vilde natur.
- En større del af vores beboermassen er blevet studerende, og vi ønsker derfor at gøre det muligt at logge på gratis wifi i parken. I en virtuel verden, hvor alle er online, er adgang til internet en del af et velfungerende byrum.
- Vi ønsker at skabe mulighed for, at beboerne kan deltage i pleje af parken, således at de motiveres til at holde de grønne områder og vande blomsterne.

Gennem designet af Trekanten, ønsker vi at skabe et levende byrum, hvor beboerne kan komme hinanden ved.

Biodiversitet – naturen i byen

Biodiversitet er et udtryk, der angiver artsrigdommen på et givent areal, og dermed hvor mange forskellige dyr og planter der lever per kvadratmeter. Ved at øge biodiversiteten i byens grønne arealer, er det muligt at sammenkoble byrummet med naturens glæder. Biodiversitet bruges som et udtryk for naturens biologiske mangfoldighed, der især i byens rum er udfordret.

Om fsb og biodiversitet

I fsb's Klima- og miljøplan, også kaldet fsb's grønne strategi, er der lagt stor vægt på sammenspillet mellem beboere og fsb's ansvarsområder. Fsb kan derfor i samarbejde med beboerbestyrelser vælge at finde midler til energirenovationer mv. En del af fsb's værdigrundlag lyder:

”fsb er en kompetent og ansvarlig boligorganisation, der tilbyder et varieret boligudbud, som imødekommer tidens krav.”

Den Grønne plan har rod i denne målsætning, hvor der er lagt vægt på, at fsb's boliger og boligområder skal leve op til tidens krav samtidig med, at områderne fremstår attraktive. I fremtidens Trekant ønsker vi at skabe et grønt område, og på den måde imødekomme et af tidens krav; adgang til grønne områder i byen. Vi betragter derfor vores projekt, som en del af fsb's grønne strategi, som vi i Klerkegården er en del af. Grønne områder i byen er ikke kun et krav i dag – grønne områder er også med til at forbedre vores beboeres livskvalitet. Med Trekanten vil vi derfor udnytte et af fsb's grønne områder til at trække naturen ind i byen.

Københavns Kommune er allerede påbegyndt arbejdet, med at trække naturen ind i byen, hvor øget biodiversitet bruges som målestok. Det på baggrund af, at Danmark allerede i midten af det 18 århundrede valgte at opdyrke hele landet. I dag er den danske biodiversitet en af Europas laveste. I den sidste evaluering af den danske biodiversitet, måtte man tørt konkludere:

”at der sker et forsat tab af biodiversitet i alle økosystemer, selvom der er forskel på, hvor galt det står til.”

Derfor vil vi med fremtidens Trekant, ligesom Københavns Kommune, påtage os et ansvar for at skabe biologisk mangfoldighed og øge ambitionsniveauet på området. Vi vil ændre måden hvorpå, vi udnytter vores grønne arealer.

Vi har i fsb allerede en række spændende projekter i gang, hvor beboere holder høns, planter byhaver og stiller bistader op. For os at se er det næste skridt i udviklingen en total udnyttelse af vores grønne områder. Men hvis vi anvender biodiversitet som målestok for graden af natur på vores arealer, må vi nok erkende, at der nærmest er flere skadedyr i vores lejligheder, end der lever vildt på vores grønne arealer. En billedlig overdrivelse. De fleste af fsb's grønne arealer udgøres af græsplæner, der desværre ikke bidrager meget til biodiversiteten i byen. Den klassiske grønne græsplæne kan faktisk betragtes som en ørken, da den skaber ringe levevilkår for dyrene og biodiversiteten. Det skaber ikke

kun højere biodiversitet at omlægge grønne arealer fra græs til områder der højner biodiversiteten – det reducerer også timerne, der skal bruges på at vedligeholde området.

Skabelse af biodiversitet i Trekanten

I rapporten *Plads til naturen* fra 2011 beskriver Københavns Teknik- og Miljøforvaltning, hvorledes kommunen og private aktører kan forbedre den biologiske mangfoldighed. I udgangspunkt gælder følgende tommelfingerregel: *desto mindre og mere isoleret naturområdet er desto svære bliver opgaven.*

Som parkområde betegnes Trekanten som bynatur, da grænserne mellem parken og byen er meget skarpe. Da parken er klemmt inde mellem to stærkbefærdede veje og en boligblok, eksisterer der i praksis ingen bløde overgange mellem by og natur. Det betyder, at parken ligger isoleret fra andre grønne korridorer. Det ringe parkareal medfører, at vi i designet af parken må optimere arealet, sådan der skabes rum til mennesker såvel som dyr. Vi vil gøre plads til dyrene i parken ved at plante fauna, der både giver udsyn til byens liv, og samtidig inviterer sommerfugle og andre mindre dyr ind i parken. Vores beboere vil derfor i fremtidens Trekant være en del af naturen i byen, og vi ønsker herved at tilbyde dem en oplevelse, som de ellers ville være forundt.

Da det er indlysende, jf. rapporten *Plads til naturen*, at vi ikke har plads til dyreliv såsom ulve m.m. i Trekanten, bliver vi nødt til at fokusere på andre og mindre arter i det danske dyrerige. Parkens begrænsninger består i dens størrelse og beliggenhed, hvorfor vi i designet af parken fokuserer på de mindre dyr og de der kan flyve, såsom sommerfugle, andre insekter og fugle. Her især nogle af de fuglearter, hvis udbredelse er voldsomt hæmmet grundet mangel på naturlige reddesteder i byen.

Vi håber at øge biodiversiteten i området ved:

- Indkøb af blomster og planter, herunder bærbuske og frugttræer, der giver føde til sommerfugle og bier
- Opstilling af såkaldte insekthoteller og grosteder for svampe mv. – nogle af dem skabes af stammerne fra de træer, vi allerede har fældet på området
- Opsætning af fuglekasser, der giver flere fuglearter mulighed for at leve i området
- Plante træer søgt igennem Københavns Kommunes pulje for partnerskabstræer

Gennem disse punkter er det vores mål, at fremtidens Trekant vil fungere som et økosystem, og på den måde at skabe natur i byrummet.

Vores visioner for Trekanten

Når vi i Klerkegårdens Trekant vil skabe et levende parkområde, vil vi skabe det både for vores beboere, og det dyreliv, der er potentiale for i parken. Vi ønsker at skabe et parkområde, der både er visuelt smukt, og som lader naturen leve.

Med venlig hilsen

Klerkegårdens Ejendomskontor

Driftsleder Per Andersen

Driftslederassistent Mads Eliassen

Ejendomsfunktionær Tom Bøving

Kilder til inspiration

- Dansk ontologisk forening
- Sommerfuglehaven.dk
- Fsb: *Grøn strategi*
- Jan Gehl: *Livet mellem husene*
- København Kommunes Teknik- og Miljøforvaltning: *Plads til naturen*
- København Kommune: *Lommepark, træer og andet grønt*
- København Kommune: *Metropol for mennesker*
- Københavns Kommune: *Sammen om byen*
- Ministeriet for By-, Bolig- og Landdistrikter: *Bæredygtige byer – en social og grøn bæredygtig bypolitik*
- Naturstyrelsen: *Biodiversitet og grønne byer*